

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio II. De Præmissis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

QVÆSTIO II.

De Præmissis.

Omissis facilioribus Duo restant quærenda. Primum. Quæ sit Causalitas Præmissarum in Conclusionem. Deinde Quam necessaria & impedibilis sit illatio conclusionis, post præmissas.

DIFFICULTAS I.

Quomodo Præmissæ causent Conclusionem.

DICENDUM est I. *Præmissæ non causant Conclusionem propriè Physicè, in genere causæ efficientis.*

PROBATUR I. Non est minor dependentia reliquorum actuum à potentia intellectiva quàm dependentia primi actus, nullum enim est fundamentum id afferendi, nec est ratio cur actus intellectus, qui est decimus, non potuerit esse primus &c. Sed primus actus, est talis, ut petat nonnisi ab ipso intellectu elici, ergo & reliqui actus. Minor probatur. Quia si primus actus non eliceretur ab ipsa potentia, sed ab illo actu, hoc ipso non esset primus, supponeretur enim ante illum alter, qui scilicet esset principium elicitivum illius.

PROBATUR 2. Unus actus non facit alium actum propriè efficienter, ergo nec præmissæ facient propriè conclusionem efficienter. Antec. probatur, quia nullus actus est propriè potentia, ergo nec ullus id faciet quod est proprium potentia, à qua fit productio actus.

PROBATUR 3. Vel potest intellectus solus elicere conclusionem sine concursu effectivo Præmissarum, vel non potest, si potest, ergo tu id frustra asseris, multiplicasque entia, quia potentias sine necessitate; si non potest, cur non? præcipue cum intellectus conclusionem hanc, sprout simpliciter propositio est, possit elicere sine concursu effectivo Præmissarum, Ergo poterit elicere eandem, etiam ut Conclusio est, quia in hoc nulla repugnantia.

OBJICITUR I. Id præstant Præmissæ respectu Conclusionis, quod præstant species impressæ respectu Præmissarum, Species autem impressæ non concurrunt tunc ad efficiendam Conclusionem.

RESPONDETUR. Negando quòd species impressæ, non concurrant ad Conclusionem, sed solæ præmissæ. Rursus quamvis non concurrerent species ad conclusionem, sed solæ præmissæ, nondum dandus esset concursus effectivus conclusionis præmissis, quia etiam ipsæ species impressæ complent quidem intellectum ad ponendam intellectionem, sed non coëfficiunt eandem per multos.

OBJICITUR 2. Potest Species impressa con-

currere efficienter ad producendas notitias intellectuales, Ergo & præmissæ concurrunt efficienter.

RESPONDETUR. An concursus specierum, sit concursus in genere efficientis dubium est, de hoc consulatur materia de Speciebus. Negatur etiam Consequentia. Quia supposito quòd objectum, medio aliquo debeat concurrere efficienter ad actum intellectus, non poterit hoc in aliud referri quàm in species, quæ sunt vicariæ objecti: jam autem efficientia actuum intellectus quamvis non tribuatur actibus, sufficienter referri poterit in ipsam intellectivam.

INSTABIS. Non potest dici, quod species impressa Conclusionis, concurrat efficienter ad Conclusionem. Supponamus enim aliquem primò cognovisse hanc Conclusionem, ergo Petrus est risibilis, ad hunc actum, non posset concurrere species illius Conclusionis impressa, nondum enim est species illius, cum antea non fuerit cognita. Ergo nec ad alias Conclusiones concurreret species impressa earundem.

RESPONDETUR. Non dari Species Conclusionis distinctas à Speciebus Præmissarum, cum nihil sit in Conclusionem, quod non fuerit in Præmissis, consequenter etiam species, quæ concurrunt ad Præmissas, cōcurrere poterunt ad Conclusionem. Deinde etiam concessio quod datur Species Conclusionis, distinctæ à Speciebus Præmissarum, adhuc illæ poterunt concurrere ad Conclusionem primò etiam positam, quia ad hoc, ut dicatur haberi alicujus Species impressa, non est necesse, ante illud fuisse præcognitum, sed sufficit vel habuisse ejus species infusas, vel fabricatas ad similitudinem præcognitarum; & sicut prima cognitio censetur elici dependentè à specie impressa, & tamen ante primam cognitionem nihil fuit cognitum, ita & in præfenti.

OBJICITUR 3. Auctoritas Aristot. ex 1. post. c. 1. & ex 2. Phys. textu 21. ubi docet Conclusionem effici à Præmissis.

RESPONDETUR. Coëffici Conclusionem à præmissis impropiè, hoc est complendo intellectum & illuminando ad faciendam Conclusionem.

DICENDUM est 2. *Causant Præmissæ Conclusionem impropiè in genere Causæ efficientis complendo & illuminando intellectum ad conclusionis assensum & effectiorem.*

PROBATUR I. Auctoritate Aristot. citati. Præmissæ non causant Conclusionem efficienter propriè, & tamen causant efficienter, ergo debent causare impropiè efficienter.

PROBATUR 2. Quia cum admittant oppositorum aliqui, quòd Præmissæ non concurrant ad Conclusionem propriè in genere Causæ efficientis, & tamè volunt illas cōcurrere in genere Causæ Formalis extrinsecæ, cum illis non restabit.

bit quæstio nisi de voce: An scilicet Concursus per modum illuminantis, completis sit in genere Causæ formalis intrinsecæ, & tamen in quæstione de voce cum pluribus est loquendum, nobiscum autem Thomistæ, Averlæ, Rubius, Smigletius, & alii loquuntur.

PROBATUR 3. Ille qui dirigit ad peccatum & instruit, censetur id facere in genere Causæ efficientis improprie, nec dicitur esse Causa Formalis extrinseca peccati, ergo & Præmissæ quæ illuminant ad assensum Conclusionis, hoc in eodem genere præstabit.

OBJECITUR. Si quocunque modo causarent Præmissæ Conclusionem deberent existere tunc, cum sit Conclusio: omnis enim causa, debet existere in instanti productionis sui effectus: sed Præmissæ non existunt tunc cum sit Conclusio, quia transacta cognitione Præmissarum, non existunt Præmissæ, sed sæpe cum est Conclusio, est transacta cognitio Præmissarum, Ergo.

RESPONDETUR. Sæpe dum est Conclusio, est transacta cognitio Præmissarum, prout absolute propositiones sunt, nunquam tamen est Conclusio, ut non sit cognitio Præmissarum tanquam ob quas fit assensus Conclusionis. De quo infra.

INSTABIS. Voluntas quando eligit Media, non adest tunc Intentio finis. Ergo nec Præmissæ aderunt cum fiet Conclusio:

RESPONDETUR Negan. Antec. Adest enim tunc Intentio finis in aliquo sui, id est in amore sui, & in cognitione bonitatis finis, quæ cognitio bonitatis, ducit ad Media, atque ita finis in aliquo sui, hoc est in cognitione illius utilitatis, quam habent media ad consequendum finem, existit tunc.

DIFFICULTAS II.

Quomodo necessitent Præmissæ ad Conclusionem.

PRÆMITTO ex Hurtado Disp. 7. Animast. Scd. 4. *Necessitatem duplicem agnoscere*: quedam necessitas est quoad speciem actus, quedam necessitas est quoad exercitum actus: tunc est necessitas quoad speciem actus, quando potentia determinatur ad aliquam speciem actus, ita ut non possit elicere actum speciei alijs v. g. quando determinatur potentia volitiva non nisi ad exercendum actum amoris, est tunc determinatio ad speciem actus. Alia necessitas quoad exercitum, quæ tunc est: quando potentia determinatur, ut ab Actu, se retrahere, illumque suspendere, non possit. Necessitati quoad speciem Actus opponitur libertas Contrarietatis, quæ est indifferentia ad actus etiam contrarios, necessitati verò quoad exercitum actus opponitur libertas Contradictionis, quæ est indifferentia ad exercendum vel non exercendum Actum. *Hoc Præmissæ,*

DICENDUM est 1. *Intellectum necessitari à Præmissis ad speciem actus, circa Conclusionem eliciendi.* Sensus est. Qui præbuit assensum Præmissis, non jam potest dissensum præbere Conclusioni. quod totum procedit de Conclusionem rectè illata, proceditque de isto, qui advertit bonitatem hanc Consequentiam, nam interdum fit ut temerè negetur Consequentia, si bonitas illationis non penetretur.

PROBAT 1. Hurtado, Qui præbuit assensum præmissis non potest dissentire Conclusioni. Ergo Præmissæ necessitant ad speciem actus. Antec. probatur. Si is qui præbuit assensum præmissis, posset dissentire Conclusioni, posset idem objectum affirmare & negare simul & semel, sed hoc est falsum, aliàs quis posset dicere, de eodem, est & non est, Ergo. Sequela probatur. Idem est objectum Præmissarum quod & Conclusionis, ut inferius probabitur, ergo si is qui præbuit assensum Præmissis, posset dissentire Conclusioni, posset idem objectum affirmare & negare.

CONFIRMATUR ex eodem. Qui semel determinatur ad Præmissas, non potest habere rationem, quæ illum dimoveat à Conclusionem, nisi etiam illum dimoveat ab aliqua Præmissa. Ergo posito assensu Præmissarum, non potest negari Conclusio. Antec. prob. Nulla ratio persuadere potest extrema non esse idem inter se, nisi persuadet extrema non fuisse idem cum medio termino, propter illud Principium, quæ sunt eadem unitertio, Ergo qui assensum præbuit Præmissis, non potest habere rationem, quæ illum dimoveat ab assensu Conclusionis.

PROBAT 2. Arriaga. Intellectus nequit dissentire vero & assentiri falso ut tali evidenter proposito, sed per præmissas proponitur intellectui, ut evidenter verum objectum Conclusionis, & ejus Contrarium ut evidenter falsum. Ergo stantibus illis Præmissis, non habet intellectus potentiam, ad negandum objectum Conclusionis, & assentiendum opposito. Minor prob. quia per præmissas proponuntur extrema Conclusionis unita cum medio termino, Ergo per illas proponitur intellectui ut evidens connexio extremorum inter se, & separatio ut evidenter falsa. Ergo ulterius per Præmissas proponitur intellectui objectum Conclusionis, ita ut nequeat illi dissentire intellectus.

PROBATUR 3. Si posito assensu Præmissarum, posset intellectus dissentire Conclusioni, posset negare Consequentiam etiam argumenti in bona forma: dissensus enim Conclusionis quæ Conclusio est, est negatio consequentiæ, sed argumento in bona forma non potest negari Consequentia. Ergo.

OBJECITUR 1. Saltem in Syllogismo probabili, nõ necessitatur intellectus ad speciem actus circa conclusionem eliciendi, Ergo nõ universaliter Præmissæ determinant ad speciem actus circa

Rr 2

Con-

Conclusionem Antec. prob. Conclusio Syllogismi probabilis est & obscura; Ergo ad illi assentiendum non necessitabitur intellectus.

RESPONDETUR. In Syllogismo probabilis non necessitatur intellectus simpliciter ad speciem actus, Conc. Antec. Non necessitatur vi superioris assensus præbiti Præmissis, Nego Antec. non necessitatur ideo simpliciter intellectus, quia objectum est obscurum in se, necessitatur autem secundum quid, quia illi obscuritati, connectitur illud principium, Quæ sunt eadem unitertio &c. cui dissentire intellectus non potest tanquam evidenti.

OBJICITUR 2. Opiniones mutari possunt; Ergo Opinabili Conclusioni non necessario intellectus assentitur, posito etiam assensu Præmissarum.

RESPONDET HURTADO. Opiniones ratione Præmissarum, quibus potest non exhiberi assensus possunt mutari, sed non possunt mutari supposito assensu Præmissarum. Deinde dici potest quod eadem sit necessitas consequentiæ tam in Syllogismo necessario quam in Syllogismo probabilis, quia utraque Conclusio inititur Principio illi Logico, Quæ sunt eadem uni tertio, licet non sit eadem necessitas Metaphysica Rei & Objecti de quo infertur conclusio; potest enim unum objectum esse necessarium, & immutabile & non aliud, si autem necessitas consequentiæ est par, non potest quis opinionem mutare titulo hoc, quasi non sit æquæ necessaria Consequentia.

OBJICITUR 3. Potest intellectus enuntiare aliquid esse, quod scit non esse verum, Ergo intellectus non necessitatur ad Speciem actus. Anteced. prob. Intellectus enunciat de Hircocervo quod sit Animal, Ergo potest enuntiare aliquid esse verum, quod scit non esse verum.

RESPONDERI solet. Possit intellectum quod scit non esse verum, enuntiare tanquam verum ex suppositione. Concedo Antec. tanquam verum absolute, Nego Antec. dici etiam posset. Quod intellectus sicut habet vim aliquid fingendi, ita habet & vim illi à se ficto tribuendi aliquid verum, verum enim est passio entis, unde & entis ficti passio, erit veritas ficta. Cæterum non est in intellectu vis ut assensu, qualis præbetur Enti non ficto, dicat Hircocervum esse Animal. hinc quando etiam committitur mendacium, non est illic assensus internus, sed est significatio externa, quam significationem externam, potest imperare locutivæ, voluntas, est enim locutiva, despotice subiecta potentiæ volitivæ, & ejus imperio, ut ea etiam enuntiet, quæ intellectus judicat à parte sui non enuntianda. Non est autem hoc despoticum imperium voluntatis, supra intellectum; hinc si voluntas prohibeat ne dicat lingua bis duo facere quatuor, non dicet lingua bis duo facere quatuor, quantumvis autem nescio quo modo prohibeat vo-

luntas, ne judicet intellectus bis duo à se apprehensa facere quatuor, necessario tamen id judicabit intellectus.

INSTABIS. Potentia loco motiva est potentia necessaria, & tamen subest imperio voluntatis, Ergo & intellectus quamvis sit potentia necessaria, subest imperio voluntatis.

RESPONDETUR 1. Retorquendo argumentum. Potentia visiva est potentia necessaria, & quidem talis, ut possit omnibus ad agendum prærequisitis non possit non agere, nec subest in hoc imperio voluntatis, Ergo & intellectus.

RESPONDERI potest secundò. Negando consequentiam, quia nisi accedat imperium voluntatis, non potest ostendi, per quid interdum determinetur potentia loco motiva ad motum, quid enim est illud? ex quo colligimus, interdum imperium voluntatis, esse inter conditiones prærequisitas ad agendum potentia loco motiva, dixi interdum, nam tremor ille manus, qui in juvenibus ex voluntate non nisi provenit, potest invitis provenire senibus: sine autem imperio voluntatis, potest ostendi principium, quod movet intellectum nempe Claritas & Certitudo objecti illius: quæ sunt eadem unitertio &c.

DICENDUM 2. Intellectum necessitari à Præmissis ad exercitium actus circa Conclusionem. Sensus Conclusionis est. Quando v. g. intellectus assensum præbuit Præmissis, item quando penetrato principio: Quæ sunt eadem unitertio, eam vim Syllogismo inclusam esse advertit, non potest cohibere se, quin actu moveat se ad assensum. Ita Hurtado disp. 7. Animæ Sect. 4. n. 27. Arriaga hic, Oviedo citantes pro se S. Thomam in secundum Distinctionum quæst. 1. ar. 2. in 8.

PROBATUR 1. Autoritate Aristotel. 7. Et hic: Cap. 3. Ubi Philosophus inquit, *Posita una universali Propositione, & altera particulari, animam statim agere, necesse est.*

PROBAT 2. Hurtado. Intellectus est potentia necessaria, non potestque suspendere actum suum, si habeat omnia ad agendum requisita, sed posito assensu Præmissarum habet omnia requisita ad exercitium assensus circa Conclusionem, Ergo posito assensu Præmissarum necessitatur intellectus ad exercitium. Minor prob. quia requisita ad agendum assensum Conclusionis sunt, sufficiens objecti representatio, bonitas consequentiæ &c. quæ omnia tunc habentur. Ergo.

PROBATUR 3. Posito assensu Præmissarum, ita est applicatus intellectus ad agendum assensum Conclusionis, atque erat applicatus ad agendum assensum Præmissarum, sed ad agendum assensum Præmissarum quem elicit, sufficienter ante applicatus erat, ergo ad agendum assensum conclusionis, est sufficienter applicatus. Minor probatur. Sufficiens applicatio intellectus

ad dandum assensum Præmissis, in hoc erat, quia erat debita apprehensio terminorum, & apprehensio connexionis illorum, cum medio Termino, sed posito assensu Præmissarum, est debita apprehensio Terminorum & apprehensio connexionis illorum inter se. Ergo. Hæc; tota Probatio procedit etiam de assensu Conclusionis ex probabilibus Præmissis deductæ, quibus cum liberum sit assentiri, posito tamen assensu, necessitatur intellectus ad Conclusionis assensum, propter evidentiam principii illius: Quæ sunt eadem unitertio &c. Quod si intellectus ad ponendum assensum conclusionis, est sufficienter applicatus; indubiè ponere illum debet, quia omnia necessaria, posita sufficienti applicatione, indubiè agunt.

RESPONDERI solet. Inter prærequisita ad assensum circa Conclusionem, esse imperium voluntatis.

CONTRA. Saltem non est universale, esse inter prærequisita ad ponendum assensum conclusionis, Imperium voluntatis. Dantur enim, aliqui assensus in materia necessaria, qui nullo modo dependent ab imperio voluntatis, ad ista enim est imperium voluntatis, quæ sunt vestita ratione boni. Sed aliqui assensus non sunt vestiti ratione boni. Ergo ad illos non datur imperium voluntatis. Major probatur. Imperium voluntatis, est ad actus voluntatis, actus autem voluntatis non potest esse nisi circa ipsum bonum, ut docetur communiter. Sicut actus auditus, non potest esse circa visibile, sed circa sonum, quia objectum auditus sonus est. Minor princip. probatur. Quod bis duo faciant quatuor, istud nullo modo est vestitum ratione boni, item quod ignis approximatus urat, nullā habet rationem boni, si tantum secundum Physicam exigentiam spectetur. Ergo dantur aliqui assensus necessarii, qui non sunt vestiti ratione boni. Tum quia. Datur aliquis actus intellectus præcedens omnem actum voluntatis, Ergo poterit dari & assensus intellectus, qui præcedat actum voluntatis, Ergo ulterius potest dari assensus aliquis, non indigens imperio voluntatis. Antec. probatur, quia prius est cognitum quàm volitum, & primus ex omnibus actibus Creaturæ rationalis, est actus intellectus, neque enim voluntas se movet, nisi præluceat intellectus. Consequentia probatur Paritate rationis; probato autem quod detur aliquis actus intellectus, præcedens imperium voluntatis, inferendum erit. Ergo poterit dari etiam assensus Conclusionis, sine imperio voluntatis. Tum quia Assensus Conclusionis necessaria, nō est dependens ab imperio voluntatis, Ergo & assensus Conclusionis probabilis. Antec. probatur. Supponatur per impossibile, posito assensu Præmissarum, posita penetratione circa bonitatem illationis, supponatur inquam non accedere imperium voluntatis, vel assentietur tunc intellectus vel non assentietur, si assentietur. Ergo

apparet istud imperium non esse ad assensum requisitum; si non assentietur, certum est, quod positivè non sit dissensurus, nam nullus bene dispositus intellectus, potest negare, quod bis duo faciant quatuor, quod etiam non posito imperio voluntatis non sit intellectus se suspensurus, ab actu Probatur. Quia primus actus intellectus non potest suspendi ex imperio voluntatis, aliàs ante istum actum primum intellectus daretur alius prior, qui scilicet præluceret voluntati, non licentianti intellectum ad dandum assensum. Deinde dum est assensus, non potest suspendi ab imperio voluntatis, ut non sit, aliàs idem erit & non erit. Ergo & dum est assensus præbitus Præmissis, & posita est sufficiens advertentia circa bonitatem Illationis, non potest suspendi assensus Conclusionis. Conseq. probatur, quia tam necessarium est, hoc quod est, esse, quàm necessarium est, ut ea, quæ sunt idem Unitertio, sint idem inter se. Deniq; revera est merum figmentum & arbitrariè usurpatur, esse hoc imperium inter prærequisita ad agendum intellectui: dicam & ego ignem nunquam urere, nisi accesserit imperium Intelligentiæ, quæ præest elementis, & quicquid contra hoc figmentum dictum fuerit, idem applicari poterit contra eum, qui hoc imperium requirit. Consequentia autem Enthymematis principalis probatur. Vel innititur bonitas Consequentia in Syllogismo probabili eidem principio, cui innititur bonitas Consequentia in Syllogismo necessario vel non innititur eidem principio: si non innititur, ergo non stas in suppositione, supponit autem id Conclusio & probant Dialectici eidem principio utramque inniti: deinde Conclusio nostra supponit esse illic bonitatem Consequentia necessariam, & hac bonitate supposita querit, an possit circa assensum exhibendum, suspendi potentia: si autem eidem principio innititur iam Consequentia probabilis Syllogismi, quàm Consequentia necessaria: ergo circa utramque æquè necessariò exercetur actus. Ideo enim in materia necessaria, cogimur ad exercitium actus, quia urget principium: Quæ sunt eadem uni tertio, sed etiam in Syllogismo probabili, urget principium. Quæ sunt eadem uni tertio. Ergo, ubi ut vides dico, Conclusioni in materia probabili, quæ simpliciter Propositio est, posse non tribui assensum, seu ipsi objecto præcisè secundum se spectato posse non præberi assensum: licet Conclusioni ex Præmissis deductæ, & innitenti illi principio: Quæ sunt eadem, non possit non præberi assensus ex suppositione præbiti assensus Præmissis.

Fundamenta in Oppositum.

OBJECTUR I. Intellectus est potentia subordinata imperio voluntatis. Ergo potest ab exercitio assensus impediri à voluntate. Antec.

† Rr 3 probatur

probat. Actus fidei imperatur ab actu voluntatis, quantumvis Actus fidei spectet ad intellectum. Hinc Theologi ante omnem actum Fidei, prærequirunt Piam affectionem. Ergo intellectus est potentia subordinata imperio voluntatis.

RESPONDETUR. Negan. Antec. & distinguendo ejus Consequens. Ergo intellectus, est potentia subordinata imperio voluntatis, in ordine ad assensum circa objecta certa sed obscura; Concedo Conseq. in ordine ad objecta certa & evidentia; Nego Conseq. Jam verò supposito assensu Præmissarum certum est & evidens, extrema Conclusionis, esse connexa, inter se, propter principium: Quæ sunt eadem uni tertio. Quanquam etiam in Syllogismo continente articulos fidei, requiritur quidem pia affectio imperans assensum præmissis, sed præbito assensu præmissis, necessario jam sequetur assensus illi Conclusioni, critque liber denominativè ratione imperii voluntatis, imperantis assensum Præmissis illis. An verò assensus ille Conclusionis, sit futurus Fidei actus, de hoc in Materia de Fide.

INSTABIS I. Experimur assensu præbito Præmissis, posse nos pro nostro arbitrio, suspendere assensum Conclusionis, in quacunque materia, sed maxime in probabili. Ergo intellectus, est potentia subordinata, & non in ordine ad solos assensus obscuros.

RESPONDETUR. Experientiam hanc veram esse, si fuerimus assensu Præmissis, quæ simpliciter Propositiones sunt, non verò si fuerit assensus illis præbitus, tanquam causis Conclusionis, & attempta connexionem inter se extremorum ob connexionem investigatam eorundem, cum Medio.

INSTABIS II. Datur pia affectio ad assensum fidei cujus objectum est certum sed inevidens, Ergo & ad assensum Conclusionis in materia nec certa nec evidenti, dabitur imperium voluntatis.

RESPONDETUR. Nego. Conseq. Disparitas est. Quia intellectus circa Materiam certam sed inevidentem, non habet omnia requisita ad agendum, in Materia autem nec certa nec evidenti, posito assensu Præmissarum habet intellectus omnia requisita ad agendum, quod ipsum probatur. Quia ratione principii regulativi Syllogismi: Quæ sunt eadem uni tertio habet & certitudinem & evidentiam.

INSTABIS III. Ergo saltem habetur intellectum posse aliquando suspendere assensum.

RESPONDETUR. Potest intellectus suspendere assensum, quando non habet omnia requisita ad agendum, hoc ipso enim non habet rationem Principii necessariæ, adeoque dare potest locum voluntatis imperio, tanquam supplemento illius præquiri, quod intelligitur non haberi.

OBJICITUR II. Habitus non dantur ad actus,

qui non subduntur imperio voluntatis, Ergo si assensus Conclusionis non subderetur imperio voluntatis, non darentur habitus ad illam eliciendam. Sed dantur, Ergo.

RESPONDETUR. Negando Majorem.

OBJICITUR III. Nullum est bonum creatum, à quo necessitetur voluntas, Ergo neq. verum, à quo necessitetur intellectus.

RESPONDETUR. Negando Conseq. Disparitas reddi solet. Quia voluntas est potentia libera, adeoque potest cohibere suum assensum, etiam si habeat omnia ad agendum requisita, nam hoc exigit definiti libertatis: intellectus autem, est potentia necessaria, adeoque positus omnibus ad agendum prærequisitis, suum assensum cohibere non potest: habet autem ad assensum Conclusioni legitime deductæ ex Præmissis omnia requisita. Potest & alia disparitas assignari. Quia nullum est bonum creatum, quod sit sine mistura mali, si ergo est cum mistura mali, sicut movet voluntatem ad sui amorem, ita & retinebit ab amore; debebat ergo poni in voluntate pondus quoddam, quo potius in hanc quam in illam partem inclinando, prævaleat voluntas: & hoc est libertas illius, quæ se ad hanc potius, quam ad illam partem determinat: Jam verò datur verum creatum, sine mistura falsi: & talia sunt principia lumine naturæ nota, propositiones æternæ veritatis, & ex illi deductæ Conclusiones. Cum ergo etiam principium illud: Quæ sunt eadem uni tertio, tam in Syllogismo Probabili sit, quantum est de se, sine mistura falsi: ideo necessario illi, & Conclusioni in illo fundatæ, necessario inquam exhibebitur assensus; dixi quantum est de se, quia si objectum Conclusionis probabilis spectetur secundum se, & ut Propositio est, non meretur nisi arbitrarium assensum: licet necessitetur intellectus ad assensum in quantum jam deductum ut ante etiam dixi.

INSTABIS. Non potest esse major Connexio extremorum inter se, quam fuerit eorundem Connexio cum Medio in Præmissis. Sed Connexio eorum cum Medio in Præmissis argumenti Theologici fuit exigens imperium voluntatis. Ergo etiam in Conclusionem exigit. Ergo ulterius non necessitabitur intellectus ad exhibendum assensum.

RESPONDETUR. Distin. Major. Non potest esse major Connexio extremorum inter se, vi præcisè ipsius objecti, quam fuit connexio cum Medio, Concedo Majorem vi alius principii Nego Majorem. Concessa minori Distin. Conseq. & Neganda Consequentia. Principium autem illud vi cujus habent majorem Connexionem inter se extrema in argumento Theologico, quam præcisè habeant ratione sui, est illud, Quæ sunt eadem uni tertio. Unde etiam Conclusioni ex probabilibus deductæ, ut assentiamur secundum quod propositio est, necessarium

cessarium est imperium voluntatis, licet non sit necessarium, in quantum jam deducta est, & in quantum innitens Principio, Quæ sunt eadem uni tertio.

OBJICITUR IV. Assensus Præmissarum probabilium indiget imperio voluntatis. Ergo & assensus Conclusionis in materia probabili indiget hoc imperio.

RESPONDETUR. Negando consequentiam, disparitas est. Quia nullum est Principium, quod necessitet ad assensum Præmissarum probabilium, est autem Principium quod necessitet ad assensum Conclusionis in materia probabili, nempe Principium, Quæ sunt eadem uni tertio: immò hæc indifferentia, quæ est ad assentiendum propositioni probabili, non oritur ex indifferentia potentia, sed ex mala propositione objecti, & defectibilitate illius.

OBJICITUR V. Si voluntas non posset impedire intellectum ab assensu Conclusionis, sequeretur, quod si Conclusio sit Practica de aliquo objecto amando, voluntas necessario illud amabit, quod est absurdum: aliàs iste actus, non esset humanus, quia non esset liber, consequenter nec meritorius. Sequela probatur. Ideo appetitus brutorum necessario fertur in objectum, quia sensus necessario iudicat objectum illud bonum, Ergo & voluntas necessario fertur in objectum, quia intellectus iudicat necessario illud esse bonum.

RESPONDERI SOLET. Concedendo sequentiam, idque ad mentem Aristot. qui I. Ethicor. cap. 3. non iudicat absurdum, posito dictamine practico, necessitarii voluntatem. Posset & Disparitas assignari inter appetitum brutorum & voluntatem, non ideo enim adæquatè appetitus brutorum necessario agit, quia sensus illorum utcumque necessario fertur in objectum, sed illa necessitatio à duplici Principio provenit: nempe à cognitione sensuum necessaria, deinde ab ipsa natura appetitus determinati, ut si omnia habeat ad agendum requisita, necessario agat: jam verò voluntas creata non est potentia ita determinata, cum enim sit potentia libera, positis omnibus prærequisitis, potest agere, immò & Motus primo primi, non ideo sunt necessarii quia prævia cognitio ita iudicat, sed quia præveniunt omnem advertentiam & deliberationem. Deinde dici potest aliud est necessitarii intellectum ad iudicandum ex suppositis præmissis, quod hoc sit bonum, ut aliud est iudicare quod sit bonum nullam mixturam mali habens, saltem in apprehensione, primum illud contingit in Syllogismo illo practico, non contingit secundum, si non contingit secundum, dat locum ut adhuc liberè voluntas moveatur.

OBJICITUR VI. Præmissis suppositis potest voluntas imperare Conclusionem directam vel indirectam. Ergo Conclusio non elicitur in dependenter ab imperio voluntatis. Antec. pro-

batur. Ex his Præmissis: Omnis homo est animal, Petrus est homo, potest intellectus elicere vel hanc Conclusionem directam. Ergo Petrus est animal, vel hanc indirectam, Ergo aliquod animal est Petrus. Ergo

RESPONDET HURTADO. Suppositis Præmissis, si æquè utraque proponatur Conclusio inferenda, non potest voluntas imperare directam vel indirectam Conclusionem, sed utramque intellectus inferet, quod si non æquè utraque proponatur intellectui conclusio inferenda, eam inferet cuius speciem efficaciorē habebit, quæ ut plurimum, solet esse directam.

ADDIT OVIEDO. Conclusionem vocalem imperari posse à voluntate directam vel indirectam, sed non Conclusionem mentalem, respectu enim ejus non habet libertatem intellectus, sed utramque eliciet, quia ad utramque eliciendam habet omnia requisita.

ADDI POTEST ULTERIUS. Quod intellectus sit indifferens ad hanc vel illam Conclusionem, non sit tamen indifferens ut neutram eliciat, unde ut alterutram eliciat, necessitatur, ut autem hanc potius quàm illam, pendet hoc à voluntate, ad eum planè modum, quo si oculo plura objecta proponerentur, esset ille necessitatus ad videndum, quod verò ex his videre deberet, posset à voluntate determinari.

OBJICITUR VII. Positis his præmissis. Omnis homo Mendax, Christus est homo, manet suspensus intellectus ne inferat, Ergo Christus est mendax, Ergo apparet non determinari intellectum ad assensum Conclusionis ab objecto Præmissarum.

RESPONDETUR. Manere suspensum intellectum, quia non penetravit sufficienter vim Præmissarum, si enim vim illarum apprehendisset intellectus, distinxisset illas; si autem sufficienter vim Præmissarum non apprehendit intellectus, hoc ipso non necessitabitur ad assensum Conclusionis: tunc enim ille necessitatur ad assensum, quando habet omnia requisita, inter quæ, est sufficiens penetratio Præmissarum; hinc infidelis qui censet se vim Præmissarum benè apprehendere, non suspendit intellectum ad inferendam hanc propositionem. Ergo Christus est mendax, Christianus autem redit ad penetrandas Præmissas.

RESPONDERI POSSET & paulò aliter. Posito assensu illarum Præmissarum, manere suspensum intellectum, ad assensum eliciendum illi propositioni, Christus est Mendax, secundum quod præcisè propositio est, non verò secundum quod deducta & illata est: & sicut Aristoteles quando in materia falsa formam Syllogisandi ostendit, v.g. docendo Omne A. est C. omne B. est A. ergo omne B. est C. non erat suspensus ad inferendam Conclusionem in quantum Conclusio est, licet certò Præmissas non ita se habere iudicaret: ita & hic manet suspensus

intellectus, ad hanc propositionem, Christus est Mendax, prout præcisè propositio est, non verò prout deducta & innitens illi principio, Quæ sunt eadem &c.

ADDO. Signantur & per modum Conclusionis. Posse intellectum, impediri à voluntate ab assensu Conclusionis indirecè ut si illum avocet ad aliud cogitandum, vel si nimium sit intentus alteri cogitationi, vel non attendat ad connexionem extremorum quæ sequitur ex connexionem cum medio. Ratio horum est ex Oviedo quia inter requisita ad agendum, est, ne intellectus sit nimium intentus, & ut advertat ad istam connexionem, quam esse necessitativam ad assensum exhibendum, dictum.

DIFFICULTAS III.

De habitudine Conclusionis ad Præmissas.

TRactabimus hic de hac difficultate. An Conclusio respiciat objecta Præmissarum.
Sit

Punctum Difficultatis I.

Premittuntur quedam.

PRÆMITTO I. Ex Arriaga hic Sect. 4. n. 23. *Statum difficultatis in hoc esse.* Quæritur, An quando ego assentior Conclusioni, cognoscatur tunc ratio motiva assentiendi quæ ratio motiva, est ipsum objectum Præmissarum v. g. quando ita dico: Omnis homo est rationalis, Petrus est homo, Ergo Petrus est rationalis, an tunc inquam, ideò huic propositioni assentiar, quia est homo, & omnis homo est rationalis.

PRÆMITTO II. Ex Oviedo. *Dupliciter attingi posse objectum Præmissarum* imprimis tantum ut Quo, deinde & ut Quo & ut Quod simul. Tantum ut Quo attinguntur Præmissæ, quando attinguntur tanquam ratio motiva assensus, ut Quod & Quo attingitur objectum præmissarum quando attinguntur non solum ut ratio Motiva assensus, sed etiam ut de illis ipsis formetur assensus, & aliquid enuntietur vi talis actus. Præsens quæstio inquit: An ab actu illativo, attingatur objectum Præmissarum, tantum ut Quo.

PRÆMITTO III. *Quare queratur an Conclusio respiciat objecta Præmissarum, non verò queritur An Conclusio respiciat Præmissas.* Cujus ratio reddi posset. Quia ly Præmissa ex communi phrasi dicit actum mei intellectus affirmantem vel negantem, seu potius enuntiantem in ordine ad actum inferendi qui subsequitur: jam autem ratio motiva ad assensum Conclusionis, non est actus mei intellectus affirmans vel negans, sed ratio motiva, est ipsum illud affirmatum vel ne-

gatum, hoc est objectum Præmissarum; v. g. quando dico: Ergo Petrus est rationalis, propter medium terminum, quia est homo, ratio motiva assensus ad hanc Conclusionem est, quia est homo, non verò, quia ego assentior cogitoque illum esse hominem, quamvis ego enim id negem & non cogitem, erit tamen Petrus rationalis, ex hac objectiva ratione; quia est homo. Breviter hoc Præmissum indicat, quod ratio assentiendi Conclusioni sint Præmissæ non formales sed objectivè sumptæ, casu quo illas respicere debeat Conclusio.

PRÆMITTO IV. *Actum Conclusionis debere habere aliquid intrinsecum, sui constitutivum per quod à reliquis assensibus differat.*

RATIO. Tum quia quæcunque alia, habent aliquid intrinsecum sui constitutivum, Ergo idem dicendum de Conclusionem. Tum quia ut urget Arriaga, nisi Conclusio intrinsecè differret ab assensibus Præmissarum, multi essent Syllogismi, in quibus non posset ostendi, quis actus defecto esset Conclusio, quod est absurdum. Sequela probatur. Suppono quod dantur tales Syllogismi in quibus quæcunque; ex Præmissis potest esse Conclusio & ex Conclusionem potest esse quæcunque Præmissa, ut videri est in omnibus Expositoriis v. g. Petrus est Rex, Hic homo est Petrus, Ergo hic homo est Rex. Ex hac Conclusionem potest esse Præmissa. Hic homo est Rex, Petrus est hic homo, Ergo Petrus est Rex. Quod si dantur Syllogismi in quibus quæcunque ex Præmissis potest esse Conclusio, & ex Conclusionem Præmissa, si Conclusio intrinsecè non differret ab assensibus Præmissarum, hoc ipso non posset dici quis actus defecto sit Conclusio. Tum quia si Conclusio non habet aliquid intrinsecum sui constitutivum non habet Conclusio, quod sit Conclusio, hoc enim Quo Conclusio esset conclusio, hoc inquam, esset illud intrinsecum constitutivum Conclusionis, si autem non haberet Conclusio, quo esset Conclusio, non esset Conclusio, quia nihil est, sine eo Quo est.

PRÆMITTO V. *Difficultatem esse Quodnam sit illud intrinsecum per quod differt Conclusio à Præmissis.*

EXPLICANT I. Aliqui Constitutivum illud esse, quia Conclusio pendet ab aliis probationibus, seu quia Conclusio habet se per modum illuminatæ, Præmissæ per modum illuminantis.

CONTRA est I. ex Arriaga. Quia querere testat cur potius illuminare dicatur Præmissa Conclusionem, & non illuminari à Conclusionem, tanquam à complemento discursus.

CONTRA II. Per oppositos Propositio est indifferens ad hoc, ut si vel una ex Præmissis, vel ut sit Conclusio, quod ergo est hic determinativum ut habeat hæc Propositio rationem illumi-

illuminativæ seu præmissæ, illa illuminatæ seu conclusionis.

CONTRA 3. Tum quia de hoc ipso quæritur: quid est hoc conclusionem pendere à præmissis. De hoc ipso quæritur, quid est hoc habere se conclusionem per modum illuminatæ, præmissas per modum illuminantis, quærereq; restabit quæ sit nota quod conclusio à præmissis non præmissæ à conclusione pendeant.

EXPLICANT 2. Alii intrinsecum constitutum conclusionis. Quia conclusionem præcedunt Præmissæ si non tempore, saltem naturâ.

CONTRA. Quia quærere restat in quonam sita sit ista præcedentia præmissarum, quomodoq; hæc præcedentia serviat, ut sit intrinsecum constitutum conclusionis.

EXPLICANT 3. alii. Quod intrinsecum constitutum conclusionis, flet in hoc: quia conclusio respicit objecta præmissarum. Ratio, quia nullum aliud ostendi potest intrinsecè constitutum, & quia nisi hoc dicatur, non poterit salvari particula in definitione Syllogismi posita: *Eo quod hæc sint*, ut hoc explanetur. *Sit*

Punctum Difficultatis 2.

An Conclusio respiciat Objecta Præmissarum.

DICENDUM est. *Quod conclusio respiciat objecta præmissarum.* Ita S. Thom. de Veritate quæst. 22. ar. 4. ad 3. & 1ma 2dæ quæst. 8. ar. 3. in (.) ubi expressè fatetur per actum conclusionis attingi etiam ipsa principia quæ prius fuerunt cognita. Sanctum Thomam sequitur Arriaga, Oviedo hic, & alii apud illos.

PROBAT 1. Arriaga. Intellectus est potentia omnino necessaria in suis operationibus, efficiens quantum potest: Ergo si per actus præmissarum semper proponitur illi veritas conclusionis, ut connexa cum veritate præmissarum, semper & necessariò intellectus ita assentietur: Sed proponitur semper veritas conclusionis ut connexa cum veritate præmissarum. Quod ipsum probatur. Quando dico, omnis homo est animal, Petrus est homo, Ergo Petrus est animal, non solum per illas præmissas proponitur mihi connexio inter Petrum & animal, sed etiam hujus ratio, quia scilicet Petrus & animal sunt idem cum uno tertio, hoc est cum homine.

RESPONDERI posset Hoc ipsum ulterius probari debere, quod semper in assensu conclusionis proponatur ratio prædicta.

PROBAT 2. Oviedo. Aliqua debet assignari ratio propter quam ex tribus propositionibus duæ sunt præmissæ, & tertia conclusio: sed non potest esse alia, nisi quia assensus conclusionis fertur in objectum præmissarum tanquam in

formale motivum, assensus autem præmissarum, non attingit objectum conclusionis.

RESPONDERI posset. Quod explicari deberet, quare præmissæ non ferantur in objectum conclusionem, cum præmissæ ferantur in objectum suum, idem autem est objectum conclusionis & præmissarum. Explicari item deberet quomodo etiam conclusio, non sit motivum assensus, casu quo præmissæ possit probari per conclusionem, ut cum dico. Dies est, ergo sol est, poterit per conclusionem probari præmissa, Sol est, ergo dies est, ut etiam in simili, arguit Oviedo.

PROBATUR 3. Si conclusio non respiceret objecta præmissarum, conclusionis assensus non fieret propter præmissas tanquam propter motivum, idem enim est in præsentem conclusionem respicere objecta præmissarum, & conclusionis assensum, fieri propter præmissas, ut dictum supra. Sed conclusionis assensus fit propter præmissas tanquam propter motivum, quod probatur. Si conclusionis assensus non fieret, propter præmissas tanquam propter motivum, syllogismus non inniteretur huic principio quæ sunt eadem uni tertio. Sequel. probatur. Nihil esset, cui assensus præberetur propter connexionem cum aliquo tertio: Ergo syllogismus non inniteretur huic principio. Et certè nihil aliud est conclusionem respicere objecta præmissarum nisi assensum præberi tertiæ propositioni, propter connexionem cum aliquo tertio.

CONFIRMATUR. Quia nisi fiat assensus conclusioni propter præmissas, seu propter respicere objecta præmissarum, non poterit ostendi per quid conclusio extrahatur à mera ratione secundæ operationis. Neque valet si dicas, extrahi per denominationem extrinsecam; Tum quia per quid transitur ad illam ipsam denominationem extrinsecam. Tum quia secundæ operatio non est duplicata prima operatio, sed extrahitur ad rationem secundæ, per rationem enuntiativi iudicii, non autem per meram denominationem extrinsecam. Ergo & tertia operatio, non erit mera denominatio extrinsecam. Tum quia præmissa non sortitur denominationem conclusionis, ergo debet haberi aliquid in tertia propositione, ratione cuius servire illi possit id, quod tu appellas denominationem extrinsecam, hoc autem non aliud est, nisi assensus; *Eo quod hæc sint*, adeoq; quod sit assensus ob præmissas, seu ob respicientiam objecti præmissarum, quæ omnia idem sunt.

ADDO tamen. Assensum propter præmissas, non debere esse propter præmissas reflexè, iteratò, in conclusione cognitæ, distinctoque actu tractas. Ratio: quia hujus nulla necessitas, essetque hoc multiplicare assensus sine necessitate, præcipue cum id etiam non experiamur.

RESPON-

RESPONDETUR 1. Intellectum distractum non reflectere se ad connexionem cum medio, consequenter nec assentiri propter objectum præmissarum.

CONTRA. Tum quia probandum esset, hanc distractionem semper contingere, si autem non contingit semper, quærere restabit: An non distractus intellectus moveatur objecto præmissarum. Tum quia potest distractus intellectus non necessitari ad conclusionem, neque tamen inde rectè inferitur, posse præbito jam assensu, non præberi assensum conclusioni. Ergo nec rectè ex eadem distractione inferetur, quod intellectus concludens, non respiciat objecta præmissarum. Tum quia intellectus ille distractus, vel adhuc elicit actum conclusionis vel non elicit; si non elicit non procedit de illo conclusio, si elicit, ergo debet ostendi constitutum illius assensus in ratione conclusionis, hoc autem non aliud est ex dictis, nisi respicientia sola, objecti præmissarum.

RESPONDETUR 2. ex Ripalda apud Oviedo. Quod constituatur conclusio, non per respicere objecta præmissarum, sed quia deficientibus aliis propositionibus, deficit conclusio, cum tamen deficientibus aliis, non deficiat præmissa.

CONTRA. Quia vel accipitur conclusio ut conclusio est, vel accipitur ut propositio est, si accipitur ut propositio est, certum est, quod deficientibus præmissis, non deficiat conclusio, est enim jam tunc ita se habens, ac præmissa, quæ tamen tunc non deficit; Si autem accipitur conclusio quæ conclusio est, illa verum quidem est, quod deficientibus præmissis deficiat, sed si quæratur quare ita deficiat, bene id referri potest, quia jam non respicit præmissas, quod tamen intenditur in præsentia. Deinde deficiente etiam conclusione deficiunt præmissæ quæ præmissæ sunt, ergo si ex mera deficientia arguitur formalitas conclusionis, ea etiam præmissis competet. Quod autem deficiente conclusione deficiat præmissa quæ præmissa est, exinde colligitur. Quia præmissa respectu sui non præmittitur, neque respectu aliis præmissis, ergo præmittitur respectu conclusionis, conclusio enim non respectu sui, est clausio cognitionis, sed respectu præmissarum. Denique præmissa quæ præmissa, & conclusio quæ conclusio, sunt quid correlativum: jam autem uno correlativorum ablato, & aliud aufertur.

RESPONDEBIS 3. Respici non nisi interdum præmissas à conclusione, sed non semper, eò quod detur in rudibus assensus conclusionis, qui tamen non est propter illud principium, *Quæ sunt eadem.*

CONTRA. Etiam in rudibus, quando datur assensus conclusionis, datur assensus propter illud principium. *Quæ sunt eadem*, non quidem universaliter & abstractè cognitum, sed tamen

propter cognitum restrictè & in particulari, hinc si quæratur etiam ex rudissimo: istenè est tuus frater? respondebit, Est, ejusdem sumus patris filii, quod est assentiri, propter principium: *Quæ sunt eadem.*

RESPONDEBIS 4. Ex Mastr. hinc disp. II. n. 12. Ly Ergo, solum significat dependentiam conclusionis à principiis, dependentia autem formaliter, non est id, à quo aliud dependet.

CONTRA. Concedo quod dependentia formaliter, non sit id, à quo aliud dependet, adeoque concedo, quod conclusio non sit præmissæ, à quibus dependet, sed si est dependentia conclusionis, à præmissis, hoc ipso conclusio respiciet objecta præmissarum; nihil enim aliud in præsentia intenditur. Quando autem idem Mastrus dicit: sicut cum cognoscimus creaturam ut dependentem à Deo & universaliter cum cognoscimus effectum provenientem à causa, non sequitur causam includi in effectu, Deum in creatura, ita nec sequetur, quod conclusio attingat principia; quando inquam id dicit non convincit. Nam quamvis effectus non includat causam, aliàs idem se ipsum causaret, attingentia tamen effectus propter causam, non relinquit intactam indirectè saltem causam, aliàs, hoc ipso non esset attingentia propter causam ita quamvis conclusionem non ingrediantur præmissæ, quasi sint conclusio, attinguntur tamen, quia conclusio, sit propter præmissas.

RESPONDEBIS 5. ex eodem. Per ly Ergo non exprimi dependentiam ipsius assensus, ad assensum præmissarum, exprimi tamen dependentia objecti conclusionis ad objectum præmissarum, quia per talem assensum, intellectus percipit veritatem conclusionis esse mediatam, & à veritate præmissarum causatam.

CONTRA. Quia etiam posito non exprimi dependentiam, ipsius assensus ad assensum præmissarum, si exprimitur dependentia objecti conclusionis ab objecto præmissarum, habetur jam quod intenditur. Deinde semper in assensu conclusionis ob præmissas, licet non sit motum meus assensus, sed id cui assentior, indubiè tamen præsupponitur etiam assensus præmissis, si enim illis non assentior, quomodo ob illas assentior.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR 1. Si conclusio respiceret objecta præmissarum etiam habitus conclusionis respiceret objecta præmissarum. Sed non respicit, quia aliàs nemo posset meminisse conclusionis, quin hoc ipso meminere præmissarum, cuius oppositum experientia probat: possum enim meminisse solius Dei, quem primò cogno-

cognovi ex creaturis, & non meminisse creaturarum. Sequela principalis probatur. Quia habitus debet esse similis actibus ex quibus est genitus: Ergo si actus respiciunt objecta præmissarum, etiam habitus ex illis geniti, respiciunt objecta præmissarum.

RESPONDETUR. Quod nemo possit meminisse conclusionis, quin hoc ipso meminerit præmissarum per se loquendo, si sint omnia ad agendum & cognoscendum utrumque objectum requisita, secus si non sunt omnia ad agendum & cognoscendum utrumque objectum requisita.

EXPLICATUR adlata distinctio. Species, imò & habitus ex actibus respicientibus objecta præmissarum relictus, etiam si ex parte sua indivisibiliter tam conclusionem quam motum illius sive objectum præmissarum repræsentet, potest tamen excitare cognitionem de uno objecto, non verò de alio: sic dantur in Angelis species concretae perfectiores in perfectioribus Angelis, quarum perfectio in hoc etiam stat, ut una indivisibilis species, repræsentet plura objecta, non semper tamen omnia, sed nunc hæc, nunc illa. Et sicut species visibilis vel propter suam imperfectionem, vel propter dispositionem subjecti pravam, fieri potest, ut non repræsentet rationem individualement vel specificam coloris: ut cum a longè oculus discernere non potest, quod in individuo, hoc sit coloratum, neque potest speciem cognoscere, an hoc sit viride rubrum: ita etiam fieri potest, ut species intellectualis, exciter cognitionem de uno objecto, & non de alio, quantumvis nata sit utriusque objecti cognitionem excitare. Porro tunc species utriusque objecti cognitionem non excitat, quando talia habet requisita, quæ non nisi unius objecti cognitionem excitare possunt, tunc autem non nisi unius objecti cognitionem excitare possunt inter cetera, quando non nisi unum objectum occurrit, & quando notitia unius objecti, non excitat species ad aliud etiam objecti repræsentationem. v. g. est in intellectu Pauli una species vel habitus assentiendi huic propositioni: Parentes mei mortui sunt, tamen hoc non obstante, si quis loquatur de morte suæ matris, poterit v. g. Paulus meminisse non nisi suæ matris, cò quod per sensum auditus, occurrit objectum, non nisi, mater, nec memoria matris, excitavit speciem de patre, quem aliàs posset excitare ex variis circumstantiis.

RESPONDERI 2. posset. Quod nemo possit meminisse conclusionis quæ conclusio est, quin hoc ipso meminerit præmissarum, licet possit meminisse conclusionis ut propositio est, quin meminerit præmissarum.

OBJICITUR 2. Objectum conclusionis habet ex se independentem ab objecto præmissarum vim, ad terminandum assensum. Ergo non est necesse, ut attingatur ab assensu conclusionis, objectum præmissarum.

RESPONDETUR. Quod objectum conclu-

sionis, independentem à præmissis, habeat vim ad terminandum assensum de se, secundum quod propositio est, non autem secundum quod conclusio, quæ secundum quod conclusio est, innititur principio: Quæ sunt eadem, adeoque respicit objecta præmissarum.

OBJICITUR 3. Si assensus conclusionis respiceret objecta præmissarum, non indigeret dependere à præmissis formalibus, sed indigeret: Ergo. Sequela probatur in tantum intellectus indiget præmissis formalibus, in quantum ipsæ, sunt manifestationes objecti, jam autem per nos ipse assensus conclusionis, esset manifestatio objecti, quia ipse ille assensus, diceret connexa extrema, cum aliquo tertio.

RESPONDETUR. Præmissas formales non requiri, ad conclusionem virtuale, tamen requiri ad conclusionem formalem & discursum, qui perficitur: tribus distinctis propositionibus, indigetq; intellectus illis præmissis formalibus, tanquam clariùs distinctiusque præsentantibus motum, cui pedetentim nata est assentiri ordinaria tenuitas ingenii humani.

INSTABIS 1. Assensus præmissarum non indiget applicari sibi motivum assentiendi ab aliis præmissis, saltem in demonstratione, quæ fit per prima principia: E. neq; assensus conclusionis indigebit applicari sibi motivum assentiendi à præmissis.

RESPONDETUR. Quod assensus conclusionis ut propositio est, non indigeat applicari sibi hoc motivum à præmissis, sed tantum assensus conclusionis ut conclusio est: quare autem assensus conclusionis ut conclusio est, indigeat applicari sibi Motivum per præmissas, non indigeat autem tali applicatione assensus præmissarum, dat disparitatem Ovide. Quia facilius est assentiri objecto præmissarum propter se ipsum, quam assentiri objecto conclusionis propter objectum præmissarum, & ita facilius actus non supponit applicationem motivi factam ab alio actu, quam supponit actus difficiliorem.

RESPONDERI potest aliter transeundo antecedens & negando consequentiam, quare transire debeat antecedens patebit ex disparitate quæ talis est. Præmissæ vel sunt prima principia, & sic ipsa illorum evidentia, est ratio motiva, & applicatio motivi; vel sunt præmissæ deductæ ex primis principiis, & tunc evidentia derivata ab ipsis principiis lumine naturæ notis, est applicatio motivi; vel certè præmissæ, sunt propositiones probabiles, & sic rationem motivam, applicat illis imperium voluntatis. Non potest autem ostendi, quid applicet rationem motivam ad assensum conclusionis ut conclusio est, quia hæc ratio motiva debet esse principium illud: Quæ sunt eadem uni tertio. Quod principium applicari non potest, nisi conclusio respiciat objecta præmissarum.

INSTABIS 2. Potest eodem actu eligi medium propter bonitatem finis, quantumvis alio actu non sit applicata bonitas finis, seu quantum-

tumvis non præcesserit intentio finis, ab electione distincta: Ergo potest etiam præberi assensus conclusioni, quantumvis non præcesserit applicatio motivi facta à præmissis.

RESPONDET Oviedo: Dando disparitatem. Quia rationem motivam ad electionem mediorum independentem ab intentione finis distincto actu appetiti, potest applicare sufficienter, ipsum iudicium applicans utrumque objectum, hoc est bonitatem finis & bonitatem medii ad finem. Tale autem applicativum sufficiens illius principii: Quæ sunt eadem independentem à præmissis ostendi non potest. Deinde concedo, posse præberi assensum conclusioni, quamvis tempore non præcesserit applicatio motivi, vel per actum distinctum realiter, imò hoc contingit in omni discursu virtuali, sed nego, quòd possit præberi assensus conclusioni, si nec virtute præcesserit applicatio motivi, sicut debet præcedere intentio finis, quamvis non distincta realiter ab electione.

CONSIMILEM difficultatem proponit Arriaga. Electio non terminatur intrinsecè ad bonitatem finis. Ergo nec conclusio ad objectum præmissarum: Respondetque negando Antecedens postea Consequentiam, disparitatemque dat, quia voluntas est potentia libera, & sic potest amare bonitatem medii sibi propositam, & non amare bonitatem finis, intellectus autem est potentia necessaria. Cum ergo in conclusione deducta ex præmissis, clarè proponatur connexio extremorum cum medio, non potest illi connexioni non assentiri intellectus, assentiri autem illi connexioni, est respicere per nos objecta præmissarum. *Virig. difficultati.*

RESPONDERI potest 2. Concedendo totum, si procedat de discursu in conclusione virtuali, non autem si procedat de discursu conclusionisq; formali ut dictum supra.

INSTABIS 3. Ergo in conclusione semper debent repeti præmissæ.

RESPONDET Arriaga. Debere illas repeti non exterius sed interne, pro repetitione autem illarum externa substituitur vox *Ergo*, quæ idem significat ac si dicerem. *Itaque, Propter hoc, Sequitur, Inferitur hoc vel illud*: hinc nemo experitur se assentiri conclusioni ut conclusio est, & tamen non propter præmissas, nemo enim est qui assentiat conclusioni non apponendo illi particulas *Ergo*, *Itaque*, proinde &c. hæ autem particulae indicant fieri assensum propter objecta præmissarum. Quanquam etiam si non experiretur quis, se idè assentiri, parvum inde foret argumentum, quia de actibus intellectus, difficilis est experientia, habemus enim ante quodlibet iudicium duas vel tres apprehensiones, aliam apprehensionem subiecti, aliam prædicati, aliam totius propositionis, & tamen posset quis negare, quòd experiamur nos illas habere, non enim hæ cognitiones, movent distinctionem sui memoriam.

RESPONDET aliter Oviedo. Non repeti præmissas ut quod, sed ut quo, quod non est propriè repeti præmissas, sed respici illas ut motivum.

OBJICIT 4. Possibilis est assensus conclusionis qui non respiciat objecta præmissarum. Ergo non est de ratione conclusionis respicere objecta præmissarum.

RESPONDETUR. Possibile esse conclusionis assensum ut propositio est, qui non fiat propter præmissas, impossibilis est tamen assensus conclusionis ut conclusio est, qui non fiat propter præmissas.

OBJICIT 5. Si conclusio respiceret objecta præmissarum ex falso nunquam posset sequi verum, sed potest sequi ut fert proloquium Dialecticum. Ergo. Probat: Maj. Quotiescunque præmissæ falsæ sunt, & earum objectum non existens, tunc assensus conclusionis attingens objecta præmissarum, semper attingeret objectum non existens: Ergo esset semper falsus.

RESPONDERI potest ex Arriaga, quòd ex falso nunquam interne possit sequi verum, sed tantum in externa argumentatione.

CONTRA ex Oviedo, quia conclusio vocalis substituitur loco mentalis, responderetque conceptui interno: Ergo si vocalis erit falsa conclusio, etiam mentalis erit falsa.

RESPONDERI potest 2. ex Oviedo. Idè ex falso sequi verum, quia id quod infer per legitimam consequentiam à parte rei existit, sicut inferitur. *Sed*

CONTRA est. Quia si inferat aliquis idè Petrum esse animal, quia est lapis, quomodo à parte rei existit hoc, sicut inferitur, cum à parte rei, non ex esse lapidis in Petro, oriatur ratio animalis. Deinde si per legitimam consequentiam à parte rei id, quod inferitur existit sicut inferitur: Ergo nunquam poterit ex falso sequi falsum, semper enim id quod inferitur, existit prout inferitur. Cujus tamen oppositum & Dialectica & experientia docet.

RESPONDERI potest 3. ex eodem. Ex eo sequi ex falso verum, quia objecta præmissarum non attinguntur ut quod, sed ut quo, Veritas verò non desumitur ex conformatione cum objecto ut quo, Sed cum objecto ut quod.

CONTRA est. Si veritas & falsitas non desumitur nisi ex objecto ut quod, conclusionis autem assensus, non attingit objecta præmissarum ut quod, quomodo ex falso sequetur verum. Deinde hoc principium dialecticum ex falso sequitur verum procedit de falso quod se habet tanquam ratio motiva seu ut quo, explicandum ergo restat, quomodo ex falso tanquam motivo, sequi potest verum.

RESPONDETUR ergo aliter. Ex falso scilicet posse sequi verum, non absolute, sed ex suppositione præbii præmissis assensus, & ita conclusionis assensus attingit objectum non existens quidem

quidem absolute, existens tamen ex suppositione, adeoque verus erit ex suppositione.

INSTABIS. Si Conclusio respiceret objecta Præmissarum, sequeretur eundem actum posse esse affirmativum & negativum, certum & incertum &c. Sed hoc est absurdum, E. Sequela probatur. Posset esse una Præmissa affirmativa, alia negativa, una certa & alia probabilis, Ergo unus idemque actus, potest esse affirmativus & negativus, certus & incertus.

RESPONDETUR. Hanc Objectionem in aliis materiis solvendam esse etiam oppositus, qui censent per primam operationem posse totum Syllogismum concipi, quomodo illic non erit idem actus certus & incertus, affirmativus & negativus. Rursus formetur hæc Secunda Operatio. Petrus est, & est lapis: ista propositio per obiectantes est simplex qualitas, quomodo igitur idem actus non erit simul certus & incertus. Responderi itaque potest, unam eandemque propositionem, æquivalenter multiplicem, posse esse affirmativam & negativam, ad illud de certitudine & incertitudine dico quod supposito, supposito inquam quod obiectum Conclusionis sit certum, incertæ autem Præmissæ, tunc illæ Præmissæ quantum est de se, falsæ sunt, ex suppositione tamen præbiti assensus, assentiendi non sunt falsæ. Consequenter poterit idem actus esse certus & incertus, incertus quantum est de se, certus autem ex suppositione præbiti assensus.

OBJICIT 6. Mastr. Disp. XI. n. 22. diversis actibus debent attingi Conclusio & Præmissæ, Ergo Conclusio non attingit formaliter Principia.

RESPONDETUR. Si per formaliter attingere Præmissas, intelligatur quasi scilicet in Recto non debeant tunc attingi Præmissæ, & quod alio modo attingantur dum ponuntur pro Majori & Minori, vera est propositio: si autem per formaliter attingi intelligatur, quod nullo modo tunc intelligantur attingi, falsa est propositio. Quod enim in Conclusionem Præmissæ attingi debeant, probatum est. Quod autem debeant attingi alio modo Ratio est: Quia quando dico albedo disgregat visum, & quando dico paries albus, alio modo attingo albedinem, nam in priori casu attingo illam directè, in secundo casu attingo in obliquo, ita quando Præmissæ in Majori & Minori attinguntur, attinguntur directè, in conclusione autem indirectè, directè enim attingitur Conclusio cui fit assensus propter Præmissas. Assensus item Præmissis antecedenter exhibitus, est assensus propositionum, assensus autem Conclusionis est assensus propter propositiones, quibus jam supponitur, præconcessus assensus.

INSTATI. Ergo idem actus producit & habitum Principiorum & Conclusionum.

RESPONDETUR. Negando sequelam. Quia habitus Principiorum est habitus assentiendi

Principiis ut propositiones sunt, quibus tamen talis assensus non exhibetur, sed tantum nascitur habitus similis actui, nempe assensus Ob assensus *Ed quod* adeoque assensus Conclusionis, propter Præmissas.

INSTAT 2. Ergo idem actus ut terminatur ad Principia, esset causa sui ipsius ut respicit Conclusionem.

RESPONDETUR. Non esset causa sui ipsius, sed tantum repræsentaret idem actus, sui motivum: diceret enim in intrinseca sua ratione, se fieri propter Præmissas. Causatio enim actus, aut est elicitiva, & hæc habetur à potentia, aut est motiva seu obiectum movens; jam autem ille actus, non esset sibi obiectum movens, sed tantum fieret ob obiectum motivum, quod attingit.

INSTAT 3. Ergo idem actus attingeret obiecta tam diversa.

RESPONDETUR. Quia ille actus attingeret obiecta habentia unitatem mobilis quod est Conclusio, & motivi, quod est fieri propter præmissas; ideo ille actus, non attingeret obiecta, simpliciter diversa.

OBJICITUR 7. Medium non includitur in Conclusionem, includeretur autem, si assensus Conclusionis, attingeret Præmissas.

RESPONDETUR. Medium non includitur in Conclusionem per modum Obiecti probati, probaretur enim idem per idem, adeoque nihil: includitur tamen per modum obiecti probantis, & ratione cuius probativi, fit ille assensus.

QVÆSTIO III.

De Conclusionem.

UT decernatur de Difficultate, præmittenda sunt aliqua.

DIFFICULTAS I.

Præmittuntur quedam ad statum questionis intelligendum.

PRÆMITTO 1. *Esse in hac difficultate*, An postquam aliquis assensum exhibuit Præmissis, ante assensum quod iudicet extrema Conclusionis esse connexa cum medio, prærequiratur cognitio quæ cognoscatur, rectè inferri ipsam Conclusionem; & hoc iudicium vocari solet à quibusdam Illatio præcedens ipsam Conclusionem, quæ hinc sumitur pro assensu, ultimo completivo discursus, pro assensu inquam qui fit propter Præmissas.

PRÆMITTO 2. *Posse concedi reflexionem supra bonitatem consequentia intercedentem & median-tem inter assensum Præmissarum & assensum Conclusionis*, ut expresse docet Smigletius disput. 13. quæst. 2. Consentit Arriaga disp. 15. Logica lect. 1.

† Ss